

28.23x35.7	1	9	עמוד	יחד נאמן - כותרת	23/05/2019	68535465-2
המרכז הבינתחומי הרצליה - 84260						

האם אירופה הולכת לאיחוד או לפיצול?

■ היום, יום חמישי, 23 במאי, יצעדו לקלפיות כ-400 מיליון אזרחי האיחוד האירופי ■ 751 חברי הפרלמנט האירופי עומדים לבחירה, שמונה מפלגות אירופיות מציגות את מרכולתן ■ ד"ר עמנואל נבון מבית הספר לאודר לממשל, דיפלומטיה ואסטרטגיה בבינתחומי, מסביר ל"יחד נאמן" למה הבחירות לפרלמנט האירופי לא מעניינות את האזרח הקטן ■

איחוד מלא סדקים

ט. כץ

בעבר כינו אותו "מועדון מלא פטפטנים", במהלך השנים, קנה הפרלמנט האירופי לעצמו מעמד בהליכי החקיקה של האיחוד האירופי. אלא שאת 400 מיליון הבוחרים הפוטנציאליים ב-28 מדינות האיחוד האירופי, הפרלמנט האירופי לא ממש מעניין. הבחירות הנערכות אליו בימים אלה, לא מצליחות לגרור אותם אל הקלפי.

בחירות מנותקות

"מרבית האזרחים במדינות האיחוד האירופי, לא מתחברים אל הבחירות הללו", אומר ל"יחד נאמן" ד"ר עמנואל נבון מבית ספר לאודר לממשל, דיפלומטיה ואסטרטגיה במרכז הבינתחומי. "סמכות יות הפרלמנט האירופי מוגבלות, האירופים לא מבינים איך הבחירות הללו מועילות להם, האזרחים הקטנים".

חברי הפרלמנט של האיחוד האירופי טוענים שהוא "ליבה ונשמתה של הדמוקרטיה האירופית". אבל בכירים בפוליטיקה הארצית במדינות האיחוד, דוחים בכזו את הטענה הזו. כהנחה, הם מצביעים על שיעור ההצבעה הנמוך בבחירות לפרלמנט.

מאז הבחירות הראשונות ב-1979, צנח בתלילות הרייטינג של הפרלמנט האירופי. ככל שחולפות השנים, הלך וקטן שיעור ההצבעה. בבחירות 2014 הדרדר שיעור ההשתתפות בבחירות לשפל של 42.6 אחוזים. ישנן מדינות שבהן אין חובה להצביע, כמו סלובקיה, שם הצביעו לפרלמנט בבחירות 2014 בקושי 13 אחוזים. אחוז ההצבעה הנמוך שיקף חוסר אמון כללי של הציבור בפוליטיקה, ובעיקר, בפרלמנט האירופי.

הפרלמנט האירופי יושב בשטרסבורג, מכהנים בו 751 חברים, ותפקידו לחוקק חוקים. חלוקת המושבים בפרלמנט נעשית בשיטת הייצוג היחסי: כך למשל, לוקסמבורג, מלטה וקפריסין הקטנות יזכו בשישה מושבים כל אחת, ואילו גרמניה תקבל 96. בחמש השנים הבאות יתבקשו חברי הפרלמנט האירופי לאשר חוקים שאותם מנסחת ומציעה הנציבות האירופית, חוקים הטעונים את אישור המדינות החברות באיחוד במסגרת המועצה האירופית.

שמונה המפלגות החברות בפרלמנט האירופי, משתייכות לקשת פוליטית רחבה, מהימין הקיצוני, עד השמאל הקיצוני. ביניהן מפלגה שמרנית, ליברלית, סוציאליסטית, ירוקה ועוד, וכולן שלוחות של המפלגות מכל מדינות האיחוד.

האזרח האירופי בכל מדינה בוחר למפלגה מקומית, שחברת למפלגות האחרות במדינות האחרות. כך למשל, מפלגה שהאגידה שלה היא ימין קיצוני, מורכבת מכל מפלגות הימין הקיצוני בכל מדינות האיחוד. רק 21 חברי פרלמנט אינם משתייכים לאף מפלגה.

להיות או לחדול ולהתפרק?

הפרלמנט האירופי דן בנושאים העומדים ברומו של עולם; הוא שותף בהחלטות בענייני השוק המאוחד. החל מהדיג, האנרגיה, הסביבה, הגנה על מידע, הגירה ועד אלף אחד נושאים נוספים. אולם הוא לא יורד אל העמים, כלומר, אין לו סמכות לדון ולחוקק חוקים בנושאים של יום יום, הקרובים לליבו של האזרח האירופי, כמו שירותי הבריאות והחינוך. בסופו של יום, הפרלמנט האירופי מנוע מלעסוק

לאן פניה של בריטניה?

50 מיליון אזרחי בריטניה, היו אמורים להשקיף מהצד על הבחירות לפרלמנט האירופי. בריטניה היתה אמורה להשלים את פרישתה מהאיחוד עד 29 במרץ האחרון, אלא שהתסכוכת אליה נקלעה בריטניה, בצל דחיית הברקזיט - הרבה בגלל הניהול הכושל של תרזה מיי - הביאה לכך שברגע האחרון ילכו גם אזרחי הממלכה המאוחדת לבחירות לפרלמנט האירופי.

היות שכך, נאלץ האיחוד האירופי לדחות את הקצאת 27 מ-73 המושבים הבריטיים בפרלמנט למדינות אחרות. צרפת, למשל, תבחר 79 חברי פרלמנט, חמישה יותר משיש לה עכשיו, אבל החמישה האלה יוכלו לאייש את המושבים שלהם רק אחרי שבריטניה תעזוב את האיחוד.

מדינות האיחוד האירופי זועמות על בריטניה. הן לא מעוניינות בברקזיט, ולא מוכנות בשום אופן לעשות הנחות לבריטניה "בעיקר כדי לשמור על מחיר גבוה, בפני מדינות האיחוד", אומר ד"ר נבון. במילים פשוטות, תדע כל מדינה באיחוד האירופי, שאם היא שוקלת רעיון של פרישה, המחיר יהיה כבד מנשוא.

"אחרי הכל, עם כל הבקיעים, הסדקים והבעיות מהם סובל האיחוד האירופי", אומר ד"ר נבון, "למרות כל התהיות במדינות השונות על המחיר הכלכלי, בעיות ההגירה והזהות הלאומית, הרי שהאיחוד האירופי הוא סיפור של הצלחה". אחרי מאות שנים של מלחמות, בהן הייתה אירופה יבשת שסועה, נוצר איחוד מדינות שקט ושלי ומושגשג כלכלית. האיחוד מספק לאזרחיו איכות חיים גבוהה במיוחד.

אין ספק, השאלות קשות וההתמודדויות לפנין ניצבת אירופה, לא פשוטות. ושוב, סוגית ההגירה. "תמיד הייתה הגירה לאירופה", אומר ד"ר נבון. "השאלה היא האם המהגרים המוסלמים יתבוללו ויאמצו לעצמם את הערכים והזהות אירופית, או ישתלטו וינסו לכפות את תרבותם? ימים יגידו".

לתשומת לב רבה יותר של אזרחי האיחוד, ויכיאו לשיעור הצבעה גבוה יותר, ימריץ הדבר את המאמצים לקרב בין מדינות האיחוד.

הבחירות לפרלמנט האירופי אולי לא מעניינות את אזרחי המדינות, אבל הן מעניינות מאד את ראשי המפלגות, ובעיקר את הפוליטיקאים. בראש ובראשונה, הבחירות לפרלמנט מהוות מבחן לכוח הפוליטי של המפלגות השונות. "חשוב למפלגות להשיג הישגים נאים", אומר ד"ר נבון, "משום שהבחירות הן אינדיקטור לכוחן והן משקפות אותו לבוחרים בכל מדינה".

לצד זה, הפרלמנט האירופי הוא סידור עבודה מעולה לפוליטיקאים שכשלו במדינות מוצאם. היא מהווה מועד ב' עם תנאים מצוינים, כמו לשכה גדולה, עוזרים פרלמנטרים, נסיעות בכל רחבי אירופה ובקיצור, חיים טובים.

מוסדות האיחוד האירופי

מוסדות השלטון של האיחוד האירופי נחלקים, כמו בכל מדינה דמוקרטית, לשלוש רשויות, מחוקקת, מבצעת ושופטת.

הרשות המבצעת כוללת את המועצה האירופית ואת הנציבות האירופית.

* המועצה האירופית: הסמכות העליונה באיחוד האירופי שמתווה מדיניות וסדר יום, ויכולה לקדם חוקים (אבל לא לחוקק אותם). חברים בה נשיא או ראש ממשלה של כל מדינה באיחוד. לצידם, יושבים במועצה האירופית נשיא המועצה האירופית ונשיא הנציבות האירופית.

המועצה האירופית מתכנסת לפחות פעמיים בחצי שנה, כדי שהחלטה תתקבל, יש צורך בתמיכת כל המדינות.

* הנציבות האירופית: מעין ממשלה המחזקת למשרדים לפי תחומי עיסוק. הנציבות מנהלת את ענייני האיחוד באופן שוטף, ומוודאת את יישום החלטותיו. הנציבות אחראית לניסוח הצעות חוק, לקביעת תקנות, לתכנון תקציב ולגיבוש אסטרטגיה. כל מדינה בוחרת נציג היושב בנציבות, אולם תפקידו הוא לא לייצג את המדינה ממנה נבחר, ולא לדאוג לאינטרסים הצרים שלה, אלא לייצג את האינטרס הכללי אירופי (בניגוד למועצה האירופית ולפרלמנט האירופי). במסגרת הנציבות האירופית מועסקים עשרות אלפי עובדי ים.

הרשות המחוקקת כוללת את מועצת השרים ואת הפרלמנט האירופי.

* מועצת השרים, הבית העליון של הרשות

המחוקקת, מורכבת משרים בממשלות של המדינות החברות, המייצגים את האינטרסים של המדינות. הרכב 28 השרים המשתתפים בשיבה, משתנה על פי הנושא הנידון. המדינה שולחת את השר הרלוונטי, האחראי בממשלתה, לדין על הנושא הספציפי. המועצה מתכנסת כדי לתקן, לאשר או לפסול את הצעות החוק של הנציבות האירופית. כל חוק של האיחוד חייב לקבל את אישור המועצה.

* הפרלמנט האירופי - הבית התחתון של הרשות המחוקקת. 751 החברים נבחרים ישירות על ידי אזרחי האיחוד, מדי חמש שנים. לכל מדינה מוקצה מספר מושבים, על פי גודל האוכלוסיה. הפרלמנט והמועצה אינם יכולים ליזום הצעות חוק, אלא רק לפנות לנציבות בבקשה שתנסח ותקדם הצעות חוק כאלה. אם כי הפרלמנט והמועצה יכולים לתקן או לפסול חוק. לצד זה, הפרלמנט מעורב במינוי אנשי הנציבות.

הרשות השופטת כוללת את בית הדין האירופי לצדק, ובית המשפט האירופי לביקורת.

* בית הדין האירופי לצדק: הסמכות המשפטית העליונה של האיחוד. בית הדין האירופי מוודא את יישום חוקי האיחוד, ומיישב סכסוכים בין מוסדותיו ובין המדינות החברות בו. בית הדין האירופי מורשה לפעול נגד מוסדות האיחוד, לבקשת פרטים, חברות וארגונים שזכויותיהם נפגעו.

* בית המשפט האירופי לביקורת. מבקר את תקינות יישום התקציב האירופי.